

DOĞMAK
YENİ İNSANIN BAŞLANGICI

FOL 138

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
SERTİFİKA NO: 44396

FELSEFE 123
LUCE IRIGARAY 01

DOĞMAK/YENİ İNSANIN BAŞLANGICI
LUCE IRIGARAY

ÇEVİREN: NACİYE SAĞLAM

ÖZGÜN ADI: TO BE BORN
EDİSYON: LONDRA 2017

YAYINA HAZIRLAYAN: EBUBEKİR DEMİR
REDAKSİYON: SECDEGÜL ERDİM
GÖRSEL YÖNETMEN: NURULLAH ÖZBAY
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA: TAVOOS

ISBN 978-625-7307-56-7

BASKI: AYRINTI BASIM YAY. VE MAT. HİZ. SAN. TİC. A.Ş.
MATBAA SERTİFİKA NO: 49599

1. BASKI: EYLÜL 2021

İLETİŞİM ADRESLERİ
CINNAH CD. KIRKPINAR SK. 5/4
06420 ÇANKAYA ANKARA
TEL.: 0312. 439 01 69
www.folkitap.com
bilgi@folkitap.com
siparis@folkitap.com
www.twitter.com/folkitap

LUCE IRIGARAY

Belçika doğumlu (1930). Lisans eğitimini (1954) ve yüksek lisansını Louvain Üniversitesi'nde yaptı (1956). 1960'ların başında Fransa'ya yerleşti ve Paris Üniversitesi'nde psikoloji alanında ikinci yüksek lisansını (1961) ve linguistik alanında doktorasını tamamladı (1968) Yine bu tarihlerde Jacques Lacan'ın psikanaliz seminerlerine katıldı. Kadının felsefe ve psikanalitik kuramdan dışlanışını eleştirdiği ikinci doktora tezi "Öteki Kadının Speculumu" bilim dünyasında sansasyon yarattı ve Vincennes Üniversitesi'ndeki işine son verilmesine yol açtı. Avrupa'da çok sayıda konferans ve seminer verdi; kürtaj hakkı ve gebeliği önleme konularında gösterilere katıldı. Rotterdam Erasmus Üniversitesi'nde felsefe bölümü başkanı oldu (1982). Bir süre Paris'te Centre National de Recherche Scientifique'te kadının ve erkeğin dili arasındaki farklılıkla ilgili çalışmalar yaptı. Felsefe, psikanaliz ve dilbilim alanlarında disiplinlerarası çalışmalarını sürdürmektedir. Başlıca eserleri: *Speculum de l'autre femme* (1974), *Ce sexe qui n'en est pas un* (1977), *The Forgetting of Air: In Martin Heidegger* (1983), *Éthique de la différence sexuelle* (1984), *J'aime à toi* (1992), *Başlangıçta Kadın Vardı* (2013), *Sharing the Fire: Outline of a Dialectics of Sensitivity* (2019).

NACIYE SAĞLAM

Batı Dilleri ve Edebiyatları bölümünden mezun oldu. Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık programında Bilge Karasu eserlerinin çevirileri üzerine yürüttüğü yüksek lisans tez çalışması için üç ay süreyle University of Ioawa'da misafir araştırmacı olarak bulundu. Yıldız Teknik Üniversitesi Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim doktora programını Henry Miller çevirilerinin Türk yazın alanında konumlanışı üzerine yazdığı doktora teziyle tamamladı. Hâlen Fırat Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümünde Bölüm Başkanı olarak görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ:	11
MÜPHEM BİR KÖKEN	
1	
KENDİNİ DOĞURMAK	16
2	
DÜNYAYA GELMEK	20
3	
BÜYÜMEK	26
4	
DÜNYA'YA YERLEŞMEK	31
5	
KENDİNDE İKAMET	37
6	
BİR ARADA OLMAK	43
7	
KENDİ OLMAK	48
8	
BİR ŞEYİ YA DA BİRİNİ ÜRETMEK İÇİN DİL	54
9	
SÖZCÜĞÜN KAYNAĞI	61

	10	
BİLGİ VE SORUMLULUKLAR EVRENİ	68	
	11	
KABUL VE TANIMA	74	
	12	
YENİDEN DOĞUŞ OLARAK ARZU	80	
	13	
SEVGİNİN GEREKLİLİĞİ	85	
	14	
BİRBİRİNİ DOĞURMAK	91	
	15	
YENİ BİR DÜNYAYA GEBE OLMAK	97	
	16	
GELECEĞİ DOĞURMAK	103	
SONSÖZ:	109	
KUMRUNUN AYAKLARINDA		
KAYNAKÇA	114	
DİZİN	116	

ÖNSÖZ: MÜPHEM BİR KÖKEN

Arayışlarımızı ve tasarılarımızı en çok tetikleyen, muhtemelen kökenlerimize dair gizemi açıklığa kavuşturma kaygısıdır. Bu soru kafamızı öyle kurcalar ki belki de kendimizde ve dünyada yaşamaya başlayamamışızdır henüz. Nereden geldiğimizi, kimden ya da neyden var olduğumuzu bilmek isteriz; böylece neyden ve kimden geldiysek onun devamı olarak yeşerebilir ve orada ikamet edebiliriz. Varlığı kök saldıği yer ile belirlenen bir ağaç olmaktır belki de en derin düşümüz. Bu yüzdendir durmaksızın soy kütüğümüzde, doğduğumuz yerde, kültürümüzde, dinimizde ya da dilimizde veya en uzak geleceğe yansıttığımız fakat gerçekte en fark edemediğimiz yakınlık arayışımıza denk düşen şeyde köklerimizi arayışımız. Kim geleceğe dair özlemlerinde, ötesine dair hayallerinde, tutku dolu arzularında köklerinin arayışında olmadığını söyleyebilir? Kim ve ne olduğuyla ilişki içerisinde kendisini konumlandırmak ve kendi kararlarını verebilmek için, kim köklerinin doğası üzerine yeterince kafa yormuştur? Ya da kim en azından köklerinin nelerden oluştuğunu anlamak adına gizli bir nostaljiye göre karar vermekten kaçabilir ki?

Bu tür bir kavrayış günümüzde imkânsızdır. Kendimizi köklerimizden kopararak –esriyerek– var oluruz. İki kişi arasındaki birleşmeden bir olarak doğarız. İki farklı varlık arasındaki birleşmenin meyveleriyiz her birimiz. Varlığımız, iki insanın arasındaki kesişimde yaşayan bir bedenlenişe te kabül eder. Bir erkeği ya da kızı dünyaya getirecek olan iki insan –bir erkek, bir kadın– arasındaki müphem buluşmanın gerçekleşmesidir varlığımız. Ebediyen mahrumuz kendimize ait bir kökten; çünkü ne bir bitkiyiz ne de bir Tanrı. Bitkisel bir varlığın kendi ihtiyacını temin edebilmesi ve

Dünyaya gelmek, başka bedende sürdürülen yaşamı, ilk meskeni terk ederek bir başkasından gelmek anlamını taşır. Orada sıvı ile çevrili, ılık ortamda fetüs –ağırlığının bir başkası tarafından taşındığı gerçeği düşünülduğünde– neredeyse yerçekimsiz ortamda yaşamını sürdürür. Oksijen ve beslenme gereksinimleri de bu başkası tarafından karşılanmaktadır. Bu yeni insan kendisini doğurarak evrenin yaratıcısı gibi davranır ve büyük bir risk alır. Başka seçeneği yoktur, ancak imkânsıza girişerek, kendi kendine yaşama riskini aldığı böylesi bir girişim hem bir dürtü hem de bir ıstırap olarak tüm varlığını kemirir. Dünyaya gelmek, yaşamak için kendini ölüme atmakla aynı anlama gelir.

Doğduğumuzda ayırdında olmasak da yaşam boyu unutmayacağımız bir şey vardır: yaşamak ölüm riskini gerektirir. Ve bu hep böyle olacaktır, çünkü yaşamak sürekli bir oluşu içerir, oluşu gerçekleştiremezsek, çöküşe geçeriz. Ancak oluş, hâlihazırda deneyimlediğimizin ötesine cesaret etmeyi gerektirir, bu da tehlikeden muaf olmayacaktır. Bu sebeple olduğumuzun ötesine geçmek için akıl dışı riskler almak ile büyümeyi reddetmek arasında gidip gelir; bu denli müphem bir tutum sergileriz. Bu durum neden birçok kültürün yaşam gerçekliğinin temsil ettiği daimî tehdidi tinsel bir boyuta dönüştürdüğünü ve böylece ölme riskiyle yüz yüze gelmeden ölüm ötesi yaşamı amaç edindiğini açıklar. En azından durum öyle görünüyor. Peki, Nietzsche, duyu ötesi idealler yüzünden arzularımızı ertelememizin bir tür ölüm olduğunu söylerken haklı değil miydi? Bu durumda, potansiyellerimi-

DİZİN

A

- acının yayılması 82
acizlik 21
ağaç 78
aidiyeti 18, 19, 26, 44, 46, 62, 85, 95, 105
aile 44, 45, 46, 47, 107; ~ birliği 44; ~ evi 44; ~nin parmaklıklarından kurtulup canlı bir varlık olarak tek başınalığın kazanılması 45; ~ topluluğu 44, 46; ~yi meydana getiren bir aradalık 45
akıl yürütme 70
algı 33, 51, 74, 80, 83, 98, 103
algılama 21, 29, 32, 36, 41, 52, 70, 74
algılanabilir 51
algılar 23, 24, 27, 36, 41, 42, 44, 78
allos 67
Ana rahmi 16
Antigone figürü 47
apofantik 65
Apollo 63
aporetik 65
a priori 26, 72, 74, 76, 77
Ares 112
Aristoteles 29, 33, 35, 48
arzu(lar) 14, 33, 63, 70, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 88, 91, 93, 94, 96, 102, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113; ilişkisel ~ 65
âşık 99; ~ olmak 99
aşk 14, 15, 80, 87, 88, 89, 96, 110, 111, 112; ~ ve arzu ilişkisi 14
aşkınlık 12, 14, 15, 17, 21, 46, 47, 71, 74, 85, 96, 107
ayna: ~ imgesi 52; ~ özdeşleşmesi 52; ~ yansıması 62
aynılık 14
Aziz John 55, 56, 109

B

- Batı 14, 23, 30, 54, 72, 95, 97, 99, 103; ~ metafiziği 97
Batılılar 27
bebek 22, 27, 29, 36, 31, 36
bebeklikten çocukluğa, gençlikten yetişkinliğe geçiş 60
beden 20, 23, 36, 37, 38, 41, 42, 51, 55, 58, 61, 70, 71, 85, 86, 89, 104, 106, 110, 111; ~imizdeki algıların izleri 24
bedensel deneyim 61
ben 67
benği dönüş 97
benlik 28, 37, 52, 61, 83, 112
bilginin failiği 23
bilinç 17, 23, 37, 38, 77, 96, 98
bilinçlendirmek 69
bilinmeyen 91
bilmenin tutkusu soru sormak 91
birey 18, 19, 27, 28, 29, 46, 47, 62, 73
birleşme 11, 12, 52, 87, 89, 90, 108, 111
birleşmeden doğan 12
birlikte yaşama 17, 44
Buda 22, 30, 54
bütün 17, 24, 43, 46, 57, 68, 70, 72, 88, 98
bütünlük 22, 40, 57, 62, 73, 77, 107
büyüme 26, 28, 29, 30, 34, 49, 52, 55, 98
- ### C
- canlı 14, 17, 28, 29, 32, 33, 34, 40, 43, 45, 48, 52, 54, 55, 58, 60, 62, 64, 71, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 86, 88, 95, 98, 100, 102, 107,

- 112, 113; ~ varlık(lar) 28, 29, 34, 40, 48, 71, 79, 81, 100, 102, 107
- cinsel: ~ birleşme 19; ~ ilişki 13; ~ kimlik 19
- cinsiyet 17, 18, 19, 41, 46, 47, 62, 96, 104, 105; ~ açısından bedensel olgunluğuna uygun bir kabul görme 46; ~ aidiyeti 18, 19; ~i etkin kılmak 19
- cinsiyetleşme 19, 22, 36, 44
- cinsiyetlilik 14, 18, 19, 22, 42, 62, 64, 65, 71, 72, 95, 96, 105, 109, 112
- cinsiyetli: ~ aidiyet 22, 42, 72, 96; ~ kimlik 95, 96; ~ özne 65; ~ yapı 18; iki farklı ~ özne 65
- çoşku 93
- Ç
- çocuk 17, 23, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 41, 42, 43, 46, 52, 55, 69, 70, 71, 72, 74, 104; ~un doğal enerjisi 30; ~ yetiştirmek 17; erkek ~ 41
- çocukluk 50, 60, 104
- D
- Dasein 41, 106, 111
- davranış biçimi 52
- deneyim 33, 39, 61, 62, 76, 88, 89, 92, 112
- dil 54, 55, 57, 58, 59, 60, 62, 65, 67, 68, 70, 77, 79, 103, 113; ~in işlevi 56, 59, 61, 67, 68, 69, 78, 92; ~in evi 61
- dilsel: ~ aşamalar 63; ~ kodlar 67
- Dionysus 63
- Diotima 110, 111
- dirimsel evre 17
- dişi söylem 65
- diyalektik 19, 60
- doğa 26, 43, 47, 48, 93, 101, 113; ~ya ve gelişimlerine uygun etik davranışlar 47
- doğal: ~ aidiyet 15, 26, 29, 35, 50, 58, 85, 95, 101; ~ dünya 35; ~ gelişim 28, 29, 54; ~ hâl 45; ~ içkinlik 12; ~ ihtiyaçlar 17
- Doğu 27
- doğum 14, 16, 19, 33, 50, 53, 94, 106, 108
- doğuş 80
- dokunsal [olan] 32, 33, 38, 95
- dual 62
- dunamis 48
- duygulanımlar 61
- duygular 50, 66, 70
- duygusal [olan] 17, 47, 50, 51, 71, 74, 76
- duyu 17, 20, 31, 42, 47, 49, 95, 97, 99, 103, 109
- duyumsama 32
- duyusal [olan] 17, 24, 27, 32, 33, 34, 37, 38, 42, 44, 71, 74, 76, 77, 81, 86, 88, 96
- duyusalılık 37
- dünyaya gelmek 20
- dürtü(ler) 20, 31, 81
- dürtüsel [olan] 61
- E
- edimsel eylemler 67
- eğer ... dolayısıyla... 71
- eğitim 17, 23, 29, 69, 70, 71, 73, 74
- eidos 29
- eregnis 96, 111
- eril: ~ özne 64, 65; ~ söylem 65
- Eros 15
- erotik 31
- esrime 12, 13, 15, 41, 52, 86
- F
- fark 11, 13, 36, 64, 68, 71, 78
- farklı kimliklerimiz arasındaki bağ-
laçsız birleşim 95
- fetüs 20, 22, 50; ~ün cinsiyeti 22
- fiziksel: ~ aidiyet 59, 97; ~ gizil güç-
lerimizi 58
- Freud 24, 69, 87, 96
- G
- genetik potansiyel 46
- Gestell 18, 65, 96, 101, 112
- Gilles Deleuze 24
- göstergeler 65, 66
- güç istenci 97

- H
 hakikat 15, 71, 97, 98, 101
 haz 34
 Hegel 18, 19, 37, 69
 Heidegger 12, 18, 35, 39, 40, 41, 44,
 45, 58, 61, 62, 70, 72, 73, 82, 87,
 91, 96, 97, 99, 101, 103, 107, 111
 Henri Wallon 52
 henüz olmamışlık 81, 83, 91, 106
 herkes için tek tip bir mutluluğun ta-
 sarlanması 82
 hermeneutik döngü 87
 heteros 62, 67
 hiçlik 15, 29, 49, 82
 Hindistan 31
 homeostaza 87
 Humbold 54
 Husserl 23
 hümanizm 12
- İ
 içgüdü 81
 iç uzamlar 41
 için ... o halde... 71
 idealizm 109
 iki münzevi arasındaki ilişki 62
 ilahî 59
 imgesi 52
 İncil 56
 irade 17
 İsa 56
 iyilik 85
- J
 Jacques Lacan 52
 Japon 87
 Jean Paul Sartre, 34, 49
 John Ryan 59
- K
 Kali 109
 kavrama 103
 kavramak 23, 27, 49, 53
 kaynağımızdan sürgün edilişimiz 56
 Kehre 96
 kendilik 63
 kendi: ~min içkin anonimliği 38;
 ~mize çekilmemiz 61; ~mizi üret-
 memiz 58; ~ne dönüş 30, 53; ~i
 doğuran kişinin kahramanlığı 45; ~
 üretme 56; ~ olmak 53; ~ni aşma 17
 kimliğimizin cinsiyetleşmesi 98
 kiraz ağacı 78
 kolektif yapı 19
 konuşma 54, 55, 56, 57, 59, 60; ~nın
 anlamı 55, 64; ~nın işlevi 55
 koto-ba 88
 kök 11, 13, 29, 48, 58, 59, 93
 köken 13, 66, 87, 93
 kökler 11, 12, 15, 23, 26, 46, 50, 51,
 54, 58, 63, 106
 kültür 21, 29, 40, 45, 76, 78, 97,
 101, 104, 107; ~ nevrozu 21
 kültürel 26, 37, 45, 47, 57, 64, 69,
 74, 77, 81, 85, 103, 109; ~ a pri-
 ori 26
- L
 Lictung 105
 Luce İrigaray 12
- M
 mantığımızın bize öğretmediği 91
 mantıksal 15, 58, 62, 65, 66, 103,
 110
 Martin Heidegger 87
 materyalizm 109
 Maurice Merleau-Ponty 24, 32
 Max Planck 79
 mekân 12, 19, 61, 63, 88
 Merleau-Ponty 24, 32, 33, 37, 38,
 39, 40
 metafizik 28, 33, 66, 97, 103, 111; ~
 gelenegimiz 103
 minik insan 16, 19, 21, 22
 Monica Gagliano 59
 mülhem görü 97
- N
 Narkissos 52
 narsisizm 30, 38
 nefes 14, 17, 18, 19, 21, 40, 44, 58,
 70, 79, 110; ~imizi yetiştirmek 14,
 15, 18
 nesne 112
 Nietzsche 15, 20, 24, 62, 72, 75, 82,
 95, 97, 113
 Noel 50

- normlar 17, 71
nostalji 11, 50
- O
- o 100, 109
olduğumuzun ötesi 20
olmadıklarımız 84
olma hâli 12, 13, 63, 66, 77, 87, 89,
99, 100, 101, 102, 105, 106, 107,
108, 111, 112, 113
olmuşluk 12, 63, 66, 89
oluş 19, 20, 28, 29, 48, 82, 109, 111,
112
ontogenez 37
ontolojik [olan] 15, 71, 72; ~ yazgı 15
onto-teolojik 103
o olmayan 91
orada olmayan 91
orası 100
orta çatı 61, 62
oto-erotizm 30
otomasyon 28
otonom 19, 22, 61, 80
otonomluk 17, 22, 27, 45
otorite 46
- Ö
- ölüm 13, 18, 20, 41; ~ riski 20
öteki 42, 44, 80, 81, 83; ~lerle birlik-
te yaşama 17; ~nin ötekiliği 37, 46;
~nin varlığı 14, 82; ~ özne 65
öz-etkilenim 30, 62
özfarkındalık 18, 19
özgüleme 25, 51, 55, 58, 58, 68, 69,
100
özgülenemez 12, 64, 90, 91
özgün ilişki 77
özgürlük 45, 73, 83
özne(ler) 23, 42, 57, 59, 61, 64, 65,
73, 76, 79, 107, 110, 111; ~ arası
ilişkilerin olasılığı 57
öznelik 24, 27, 34, 38, 57, 61, 65,
67, 70, 113
- P
- parataksi 95
Parvati 109
Patricia Vieira 59
Paul Tillich 21
- Phaedrus 15, 110, 113
phuein 56, 62
phusis 39, 48
Platon 15, 110, 113
Platoncu idealar 103
poiesis 52, 75
- R
- René Char 96
risk 20, 21, 31
ruh 51, 55, 56, 58, 61, 69, 86, 110,
111
- S
- saf yaratımlar 16
sağaltım 72
Samaritan 56
Searle 67
sembiyoz 62
sen 67
sezgi 23, 24
sezgisel 38
simgeler 52, 56
Sokrates 53, 110
sonluluk 18
soru sormak 91
soybilimsel 46, 64
soy kütüksel 46
söylem 54, 57, 63, 65, 66, 75, 89
sözcük(ler) 56, 57, 58, 61, 75, 78, 80,
89, 111, 113
sözdizimsel 62, 64, 65, 67, 79
söz 59, 60, 64, 65, 77, 92, 97, 113;
~ün kaynağı 66, 86, 90, 93, 95; ~
vermek 67
- Ş
- Şiva 109
şükran 75
- T
- tabi olma 72
tanımak 77
tanımlamak 78
Tanrı 11, 12, 14, 16, 55, 58, 85, 89,
109, 110
tanrısallık 12
tek başınlık 45, 53
tekbiçimlilik 33

- teknik-bilimsel 103, 107
 teknokrat 33
 ten 38, 58, 63, 66, 70, 87, 88, 89,
 105, 110
 tını 91
 tikellik 19, 47
 tin 18, 58, 61, 79, 86, 111
 tinsel 13, 17, 19, 20, 22, 36, 46, 58,
 66, 86, 89, 94, 95, 106, 110, 111;
 tensel ve ~ aidiyet 66
 toplum 19, 62
 toplumsal hayat 17
 tutum(lar) 13, 15, 18, 20, 25, 45, 61,
 101, 103
- U
 us 15, 28, 59; ~un esrimesi 15
 uyum sağlamak 68, 69
- Ü
 üreme 19, 35, 46, 95
 üretmek 58
- V
 varım 59
 varlık 11, 12, 13, 15, 19, 22, 28, 29,
 34, 40, 44, 45, 48, 49, 52, 54, 59,
 62, 69, 70, 73, 79, 81, 86, 87, 89,
 92, 98, 100, 101, 102, 107, 108,
 109, 110, 111, 112, 113; ~mm so-
 rumluluğunu özgülenemez bir öz-
 den almaya yazgılı insanlar 12
 var olan 18, 36, 73, 75, 76, 104
 var olmak 16, 22, 29, 63, 74, 105,
 113
- varoluş 12, 19, 21, 33, 51, 56, 61, 63,
 81, 96, 101, 106, 109
 varoluşsal aidiyet 22
 Victor Hugo 96
- W
 Walter Biemel 39
 Winnicott 42
- Y
 Yahudi-Hristiyan 103
 yapı sökümlü 97
 yaşam 16, 17, 18, 20, 27, 34, 35, 38,
 43, 47, 52, 57, 64, 70, 76, 79, 83,
 95, 98, 100, 102, 107, 113; ~ ener-
 jileri 17
 yaşama iradesi 16, 17
 yaşamak 18, 20, 27, 31, 32, 37, 44,
 56, 64, 76, 81, 86
 yaşayanlar 55
 yatay düzlemliler bir yol 27
 yeniden doğuş 93
 yeniden dokunma 30
 yenidoğan 18, 21, 22, 23, 26, 27, 29,
 50, 55, 86
 yetişkinler 21, 22, 31, 35, 51, 64, 104
 yetişkinlik 60
 Yunan 24, 37, 69, 98
 Yunanca 62, 67
 yüz 48, 52
- Z
 Zerdüş 22, 113